

Danielis

D Incipit expositio in plogū danielis cōfratris cuiusdā de ordine postilatoris.

Danielē ppham rē. Istū plogū dirigit Hiero. paulē z eustochio. ad qz peti

Incipit plogus sancti hieronymi in danielē ppham.

Danielē pphetā iuxta septuaginta interpretēs dñi saluatoris ecclie nō legūt: vtētes theodotionis editōe. et hoc cur acciderit nescio. Sine enī qz sermo chaldaicus ē: z quibusdā proprietatibz a nro eloqo discrepat noluerit septuaginta interpretēs easdē lingue lineas i trāslatōe suare: siue sub noīe eoz ab alio nescio q non satis chaldēā linguā sciēte editus ē liber: siue aliō qd cause extiterit ignorās: s vnū affirmare possum q multū a veritate discordet z recto iudicio repudiatus sit. Sciendū qppe danielē maxime z esdrā: hebraicis qdē lris: s chaldeo p̄mone

Lingue chaldaice. **I**n trāslatōe sua seruare. et hō nec legibilis erat eoz trāslatio ignoratibz lras chaldeoz. qz scripta erat chaldaicis lris z greco p̄mone et cū hoc multū a veritate discordabat. vñ recte repudiata est .i. repulsa z abiecta ab ecclēsijs.

Cōscriptos: z vnā hieremie pericopē: iob qz cū arabica lingua plurimā hē societatē. Beni qz z ego a dolescētulus p̄ q̄ntilianī z tullij lectionē ac flores rhetoricos cū me in lingue huius p̄stri nū reclusissem: z mltō sūdo remltōqz tpe vix cepissem: anhelātia stridētiaqz vba resonare z q̄si p̄ criptā ambulans rarū desup: lumen aspicerem: impegit nouissimē in danielē z tāto tedio affectus sum vt desperatōne subita oēm laborē veterē voluerim p̄temnere. Verū adhortāte me qdā hebreo: z illō mihi crebrū sua lingua ingerēte labor improbus oīa vincit. q mihi videbar sciolus inter eos cepi rursum discipulus esse chaldaicus. Et vt verū fatear vsqz ad p̄ntē diē magis possum

Inā hieremie pericopen. i. decisionē vel p̄tē. a peri qd ē de. z cope qd ē cessio. istā pericopen appellat lamētationes.

Dost q̄ntilianī z tullij lectionem. i. studiū. i. postqz studuerā in libris q̄ntilianī z tullij.

Ac flores ei⁹ rhetoricos. hoc dicit p̄tē tullij qui fuit maxim⁹ rhetor in cui⁹ rhetorica studuerat hieronym⁹

Cū me in lingue huius p̄strinum reclusissem. i. cū me in laborē addiscendi liguā chaldēā immisississem. P̄strinum appellat locus in q̄ p̄strif. z sicut ait Isidor⁹ in. xv.

Pistrinum dicitur q̄si pilis tritū. qz pilo antea tundeant granū: vñ z apud veteres nō molitores s̄ pistores dicti q̄si siffores a findendis granis frumētī. mole emylus nō erat. s̄ granū pilo findebāt. Et qz ibi erat magnus labor anteqz p̄ficere. iō dicit se p̄strino fclusisse. i. mltis laboribus se cōmisisse. Et ad istam serui recludebant antiqui tus vt grana tererēt in p̄strino. Et q̄si p̄ter hoc ponit p̄strinū p̄ pena seruili. z ipse redegerat se in magnā seruitutē addiscēdi liguā illā.

Anhelātia. i. habitū vel spū emittētia. ab anbelo anbelas qd est anxiari vel bali tū emittere. qz cū multis aspiratōibz formant in gutture verba chaldaica.

Stridētiaqz fortit resonantia. qz cū vehemētī percussione lingue ferunt inf dantes. z iō stridēt in emissioe.

Sciendū quippe rē. Terciu est ex suo studio et labore: quod tercio exprimit dicens. Beni qz z ego a dolescētulus. In scda pte que incipit ibi. Qui apō hebreos rē. disponit ad vocalitatē p̄ tria. Prīmū est q̄tū ad continentia hui⁹ libri. cōtinet em liber iste apocriphā p̄tem z bysionā susanne. bymnū pueroz. z belis draconisqz fabulas. que nō repiunt in hebraica veritate z que cōtra hoc opponant ab hebreis ponit hierony. cū dicit. Audiu ego quendā rē. Scdm est q̄tū ad sitū huius libri in serie libroz vete. testa. z hoc est qd dicit. Super qua re rē. Terciu est q̄tū ad ea que opponunt a porphyrio cōtra hunc libz. Que aut ex hoc p̄pheta rē. In tercia parte que incipit ibi. Unde obsecro vos rē. captat beni uolentiā significans opis utilitatē. p̄ qua rogat paulā et eustochiū vt fundant p̄ eo p̄ces ad tominū. z subdit ibi q̄ parū curat de emuloz iudicio qui in vtranqz p̄tem declinant aut amore aut odio. Et sic iste plogus terminat. His visis lre insistamus.

Sermo chaldaicus est. qz iste liber fuit chaldaico sermone et chaldaicis lris scriptus.

Quibusdā proprietatibz. lre em chaldeoz numero z sono cōcordant cū hebraicis. discrepat tñ caracteribus. i. figuris. sicut dicitū est supra circa principiū expōnis plogi in libz Regum.

An nostro. i. hebraico quod dicit suū. qz interpretēs erat z de ipsa noticiā iam habebat.

Noluerūt. lxx. int r̄ptes. quia chaldaicus erat sermo qui in quibusdā discrepat ab hebraico.

Scdm lineas. i. caracteres vel figuras.

Et tanto tedio affectus sum in transferendo. vt desperatōne subita. q̄ in trāslatōis exordio me iuuasit.

Oēm veterē laborē. que sustinuerā in addiscēdo liguā chaldēā.

Ingerēte. i. inferēte vel suggerente.

Labor im. oīa vincit. illud scribit in p̄pulo

yy v

improbis dñi nō pbus importun⁹ ⁊ p̄seuerās. ⁊ h̄ vltimo
mō accipit h̄. lz in pampbilo possit poni p̄ importunus
a. **Q**uō sonare. i. debito sono p̄ferre. b. **S**usanne by-
stoziam **D**añ. xiiij. a. **N**ec belis draconisq; fabulas.
Dañ. vltimo. **V**erū. i. obelo anteposito qd̄ ea q̄

scribebāt tāq; sup
sua oñdebant iu-
gulanda. vide s̄. in
epla ad desideruz
vbi agit de asterico
et obelo.
e. **S**ubiecim⁹. i.
in fine opis posui-
mus.
De p̄ceptorib⁹
.i. de m̄ḡis q̄ dice-
bāt p̄ceptores: qz
doctrine eoz tanq;
p̄cepta custodieba-
tur talis oꝝ cē lra.
Audim quendā de
p̄ceptorib⁹ iudeo-
rum. cū susanne de-
rideret bystozia. et
a greco nescio quo
ea diceret esse cōfi-
ctam illud oppone-
re quod origeni q̄z
aphrican⁹ opposu-
it: etymologias
has apothoy chynoy
chyse et apo-
thoy prynoy p̄yse
de greco smone de-
scendere. **D**e grec̄
lris q̄ solent h̄ scri-
bi me ad p̄ns nō in-
tromitto. s̄ ita de-
bent syllabicari sic
p̄scriptū est sensus
talis ē. Audim q̄n-
dā m̄ḡm iudeozū
deridētē susanne
bystozia. ⁊ a quodā greco dicentē esse cōfictā. ⁊ ad p̄ban-
dū istud opponebat xp̄ianis illud qd̄ aphrican⁹ disputās
cū origene illi opposuit. s̄. has etymologias q̄ dic̄ ponūt
et sumunt de. xiiij. danielis. descēdere de greco. ⁊ p̄ hoc ar-
guebat ab aliq; greco esse compositā: cū tales etymologie
nullā habeant cōueniētiā cū hebraico. **E**st aut̄ etymolo-
gia expositio vni⁹ vocabuli p̄ aliud vocabulū. vnum siue
plura. magis notū vel magis nota. in eadē lingua vel in
diuersis fm̄ rerū pp̄rietatē ⁊ literarū similitudinē. vt de
dans eternā vitā suis: lapis ledens pedē. piger pedibus
eger. ⁊ dñi ab etymo grece qd̄ ē verū latine. et logos qd̄ ē
sermo vel rō q̄si veriloquiū. qz etymologizādo vocabulū
verā ipsius originē loq̄mur. q̄ itaq; dñi. apo thoy chynoy
chyse: ⁊ apo thoy prynoy p̄yse: greca est etymologizatio
et sonat apud nos a cino scindere. et a prino secare. vnde
Dañ. xiiij. **D**ostq; alter senū r̄ndit. **S**ub cino qd̄ nomen
arboris apud grecos scissionē notat. fit allusio p̄ verbuz
sequēs cū dñi. **S**cindet te mediū. **A**llusio dñi cōsonātia ab
alludo dis. qd̄ est iurta ludere concordare: cōcurrere. vñ
qñ quasi per quandā cōsonantiā ex vno vocabulo aliud
elicitur allusio dñi. **I**tem cū alter r̄ndisset. **S**ub prino qd̄
nomē arboris sonat sectionē. ideo alludit ei verbum se-
quens cū dicitur. **A**t secet te mediuz. **A**lij exponunt sic.
Sub cino. i. sub ilice. et dicūt q̄ forte hebraice nomen hu-
ius arboris scissionē sonat: et fit allusio verbi ad nomen
p̄cedens cuz subditur. **S**cindet te. **I**tem exponūt. **S**ub
prino. i. sub lentisco. **E**st aut̄ lentiscus arbor humilis. cu-
ius succus scissuras labioꝝ et manuum cōsolidat: ⁊ dicitur
a lenta sectione. vnde vt fiat allusio verbi ad nomen

sermonē chaldaicū legere ⁊
intelligē. q̄ sonare **N**ec idē
circo refero. vt difficultatē
vob̄ daniel̄ oñderē q̄ apud
hebreos nec susanne h̄z by-
stozia: nec hymnū triū pue-
rozū: nec belis draconisq;
fabulas. quas nos quia in
toto orbe dispe sunt: verū
an̄posito easq; iugulatē s̄b-
iecim⁹: ne videremur apud
imperitos magnā ptē volu-
minis detrancaſſe. **A**udim
ego quēdā de p̄ceptorib⁹ iu-
deoz: cuz susanne derideret
bystozia. et a greco nescio q̄
eā dicēt eē cōfictā illud op-
ponere. qd̄ origeni q̄z aphri-
canus opposuit. etymolo-
gias has apothoy chynoy
chyse: et apothoy prynoy
p̄yse de greco smone descē-
dere. **C**ui⁹ rei nos intelli-
gentiā nostris hanc possu-
mus dare vt verbi gr̄a dica

arboris subdit. **A**t secet te mediū. lz aut̄ expositio ista
p̄ pte extrahat ex glo. credo q̄ b̄mōi s̄boꝝ allusio fm̄
grecā linguā nō fm̄ hebraicā habeat. vñ ⁊ in eadē
glosa scribit. q̄ si nō p̄t̄ boꝝ etymologia apud eos in-
ueniri. cogimur hebreis p̄sentire q̄ h̄z pericopen. i.
pticulā grecam
esse cōtendūt.

mus ab arboze ilice dixisse
eū ilico pereas ⁊ a lentisco
in lentē te p̄minuat ange-
lus vel nō lente pereas: aut
lentus. i. flexibilis ducaris
ad mortē siue aliud qd̄ ad
arboris nomen: p̄ueniens:
deinde tantū fuisse ocij tri-
bus puer: canillabat vt in
camino estuantis incendiū
metro luderēt. ⁊ p̄ ordinem
ad laudē dei omnia elemen-
ta puocarent: aut qd̄ mira-
culū diuineq; aspirationis
iudiciū vel draconē interfe-
ctum offa picis vel sacerdo-
tum belis machinas depre-
hensas. q̄ magis prudentia
solertis viri q̄ prophetali
essent spiritu perpetrato.
Sum s̄o abacuc veniret:
⁊ de iudea in chaldeam ra-
ptum discophorum lecti-
taret: querebat exemplum
vbi legissem⁹ in toto veteri

Cui⁹ rei nos
intelligentiā rē.
Dicōndit **D**ie-
ronymus s̄tem
s̄boꝝ etymolo-
gizatiōē ⁊ allu-
sionē: vt manife-
stet iudei opposi-
tionē. vñ dicit.
Cui⁹ rei in-
telligentiā. i. s̄l-
tudinez p̄ quam
p̄t̄ intelligē op-
positionē istam
Mostris. la-
tinis.
Doffum rē.
dixisse eū iudeū
vel quēlibet aliū
p̄ quādā allusio-
nē. **K** **A**llico
.i. statim.
Pereas et a
lentisco. p̄ quādā
allusione.
In lentē te
cōminuat ange-
lus. lens lent⁹ le-
gumen quoddā
minutū ē. ⁊ dñi a
lent⁹ lēta lentū.
qz lenta ⁊ humi-
da ē. s̄fus. **L**ens
lendis capiti lēs
lent⁹ uenit ori.
O **A**el nō lente

pereas aut lent⁹. i. flexibilis p̄ vicia. Ducaris ad mo-
tem. **L**ent⁹ multa significat q̄ habent p̄ tos s̄fus. **F**le-
xibilis lent⁹ sit mollis nō bene siccus. **S**it piger tard⁹
nō fortis desidiosus. **P** **S**ive aliud qd̄ a p̄dictis.
q̄ **A**d arboris nomen. ilicis vel lentisci.
Conueniēs. p̄ quādā allusionē vel consonantiā.
Tribus pueris danielis. iij. **C**anillabat. i.
calumniabat vel deridebat hebreus ille de q̄ supra di-
ximus. **N**ota q̄ cauillo cauillas. qd̄ ⁊ cauilloz laris in-
uenit p̄ calūniari. deridere: cōtendere. cū vicio iocari:
aliquātulū decipe. sicut faciūt sopbiste q̄ scienter verū
negant vel falsum affirmāt vt alios decipiant. **V**
Offa picis. **D**añ. xiiij. **O**ffa p̄rie dñi frustū panis hu-
mectatū. ⁊ cōponit ab ob ⁊ fans. q̄si cōtra fontē. i. lo-
quentē. qz implet os ⁊ impedit loquelā. **D**ic aut̄ acci-
pitur p̄ massa piloz in pice ⁊ adipe decoctoz.
Machinas. i. artificiosas estructuras q̄s sub mēsa
belis parauerat vt latenter possent intrare ⁊ exire. ma-
china dñi fabrica vel quēlibet artificiosa structura.
Cū s̄o abacuc. **D**añ. vltimo. **D**iscophoz. i.
dapiferū. s̄. abacuc. q̄ ferebat cibū messozibus. **D**iscus
dicit vas escariū sicut est scurella: ⁊ dñi discus q̄si dans
escas. ⁊ cōponit cuz forēs qd̄ est ferre. ⁊ dñi discopho-
rus quasi ferens discū ⁊ ipse portabat panes in aiuco-
lo. **D**iscus multa significat q̄ poteris inuenire in opu-
sculo vocabuloꝝ biblie.
Querebat exemplū rē. potuit adduci illud **S**en. v.
vbi dñi de enoch. **A**mbulauit cū deo. et nō apparuit. qz
tulit eū deus. **I**te illud. iij. **R**eg. xvij. ca. b. qd̄ dicebat

Danielis

abdias ad helyā. Cū recessero a te: spūs dñi asporta-
bit te in locū quē ego ignoro. Itē illud. iij. Reg. ij. qd
dixerūt filij pphetarū ad heliseū. Ecce serui tui sunt qñ
quingenta viri fortes q pñt ire & querere dñm tuū ne for-
retulerit eū spūs dñi. & piccerit eū in vnū montiū aut
in vnā vallium:

qd nō dixissent
filij pphetarū q
spūs dñi recessu
pphetauerāt nisi
possibile esset grē
spūs que erat in
helyā.

Promptul?
i. aliquatulum
pmp? patus &
creditus b
Ezechielē. xl. a.
c. nō fuisse au-
sum affirmare.
ij. Cor. xij.

Apocry. fa-
bulas. i. bystoria-
as quaz auctoz
vel veritas igno-
rat. s. in plogo
sup Josue in pñ
cipio iuenies qd
sit apocryphū. &
vñ dicat. et qd
modis accipit.

Fabula dicit a
fando. qñ qd dñ
locutio qñgres
q nec vera e nec
verifilis. vñ di-
cit. fido. ety. f.
Fabulas a fan-
do poctenoiaue
runt. qz nō sunt
res facte s loqñ
to fite. Itē fa-
bula dñ historia

ficat hic. **I**llud admono eo nō haberi va. apō be.
inf. pphas. occasione hui? vbi quidā male intelligētes
sicut fuit rufin? crederūt hieo. sensisse danielē non
esse pphētā. qbus rñdet in scdo libro p rufinū dicens.
De danielē breuif rñdebo me nō negasse eū pphētā:
quē statim in fronte plogi ppham eē p fessus sum. sed
qd bebrei dicerēt & qbus argumētis niterent suā pba-
re sniam voluisse mōstrare & docuisse lectorē ecclesias
p pibunc ppham iux theodotionē legere. & nō iux. lxx.
trāslatores. quoz. f. in isto libro editionē dixi multū a
veritate distare. & recto ecclesiaz xpi iudicio reproba-
tā nō est mee culpe q dixi. s. eoz q legunt. In pmpu
sunt quoz editiones. aquile: symmachī. & lxx. theodo-
tionis: ecclesie iux theodotionē legūt danielē. Ego qd
peccaui si ecclesiaz iudiciū secut? sum. **O**z autē refero
quid aduersum susanne bystoriā et hymnū triū puero-
rum et belis draconisqz fabulas. que in volumine he-
brico nō habent. bebrei solent dicere. qd id in me crimi-
natur stultū se scyophantā pbat. Nō em qd ipse senti-
rem. s. qd p nos dicere soleant explicauit. Quoz opi-
nioni. si nō respondi in plogo breuitati studēs ne pfa-
tionē s libz scribere viderer. puto q statim subiecerim
de quo nō est hui? tps differere. alio qñ & ex eo q asse-
rui porphyriū p hunc pphētā multa dixisse vocauitqz
hui? testes methodi: eusebiū. & apolinarē q et multz
versū milibus illius vesanie rñderūt. me accusare po-
terit. quare nō in p fationūcula contra libros porphyrii
scripserim. Qui istiusmodi venias consecrat & scrip-
re bebraice nō vult recipere veritatem. audiat libere

testō quēq sctōz graui vo-
lasse corpe: & in pūcto hore
tāta terraz spacia trāsisse.
Cui cū qdā ē nris satis ad
loqñdū pmpul? ezechie-
lē adduxisset i mediū & dice-
ret eū de chaldaea in iudeaz
fuisse trāslatū terisit hoiez
& ex ipō volumie demōstra-
uit ezechielē in spū se vidis-
se transpositum. Beniqz et
aplm nrm videlicet vt eru-
ditū virū. & q legē ab hebre-
is didicisset nō fuisse ausuz
affirmare se raptū in corpe
s dixisse: siue i corpore siue
ē corpus nescio: deus scit.
his & talibz argumētis apo-
cryphas in libro ecclesie fa-
bulas arguebat. Sup qua-
re lectoris arbitrio iudiciū
derelinquens illud admo-
neo nō haberi danielē apō
hebreos inf pphetas: s inf
eos q agiographa pscripte-

pdamantē. nemo em cogit lgerē qd nō vult. Ego petē-
tibus scripsi. nō fastidiosis: gratis: rō inuidis. studiosis.
nō sciscitantib? & tñ miroz q theodotionē hereticū & iu-
daizantē legit. & qñtūqz peccatoris xpiani trāslationē
fastidit. **I**n tres siqde presz. illud inuenies expo-

runt **I**n tres siqdem pres-
ois ab eis scptura diuidit:
in legē: in pphetas & i agio-
grapha. i. in qñqz et octo et
in vndecim libros. & q nō
est hui? tps differere. Que
aut ex h ppheta: imo p hūc
libz: porphyrius obūciat:
testes sunt methodi? euse-
bius? & apolinaris: q multz
versū milibus eius vesanie
respondētes: nescio an cu-
rioso lectori satisfecerint.
Un obsecro vos o paula &
eustochiū fundatis pro me
ad dñm pces: vt qd diu in h
corpuscule sum scribaz ali-
quid gratū vobis. vtile ec-
clesie: dignū posteris. Pres-
sentiū q ppe iudicijs obla-
trantiū nō satis moueor:
q in vtrāqz ptez aut amore
labunt aut odio.

Explicit prologus.

Ket apolinaris. laodicensis syrie eps. q gramaticis iur
adolescētia operā dedit. & postea i sacras scpturas innu-
merabilia scribēs sub theodosio impatore obiit: extant
ei? aduersus porphyriū. xxx. libri. q inf cetera opa ei? ma-
xime pbanē. Alter fuit apolinar? asie hierapolitan? eps
sicut hieronym? in eodē libro. **I**nō satis. i. nō multū
m **M**oueor. q. d. parū curo de eis. **C**etera plana sunt.

Incipit postilla fratris Nicolai de lyra sup Danielē
pphetā cū additionib? Pauli Burgē. et: replicis defensi-
uis Matbie dorinck ordinis minor.

Danieli autē dedit deus intel-
ligētā oim visionū Dan. i.
In vbo pposito tanguntur
quoz cause libri Danielis:
quē pze manib? habem? s.
causa subiectiua. effectiua.
finalis & formalis. **A**d cui?
intellectum sciendū q tres
istariū causarū in idē concur-
runt in tota sacra scriptura
& in prialib? ei? libris. s. alia

tn rōne. Sicut em in pbia naturali corp? mobile est sub-
iectū sub rōne absoluta: et in prialib? libris sub rōnibus
cōtractis. vt in libro de generatōe: corpus mobile ad for-
mam. & in libro celi & mudi. corpus mobile ad sitū. et sic
de alijs libris partialib? pñter: sic in tota sacra scriptura

deus sub rōne absoluta ē subiectū. vnde theologia dicit quasi sermo de deo. et sub tractis rōnibus est subiectū in partibus sacre scripture. vt in veteri testamēto subiectū est vt rex creator et gubernator. et in nouo vt humani generis redēptor et glorificator. et sic pcedendo magis cōtracte in partialib' libris vtriusq; testamēti. Similit' idē deus est causa effectiua sacre scripture generalit'. qz tota sacra scptura pcedit p eius reuelatione et in libris ptialibus ē causa effectiua. vt reuelator noticie in qlibet libro spāliter cōtente. Sicut est cā finalis toti sacre scripture: loquēdo de vltimo fine. qz tota sacra scptura ordinaf finaliter ad supnaturalē beatitudinē psequendā q cōsistit in deo obiectiue. et in ptialib' libris sub cōtracta rōne. Igit' in libro danielis deest cā subiectiua. effectiua et finalis. sub rōnibus cōtractis. quod notaf in verbo psumpto cū dicit. Dedit deus: qd ex principio clausule resumit. De cū vt rex supeminēs est hic subiectū. qz vt patebit ex pcessu libri in eo declaraf supeminētia regni dei ad regna terrena. de quo dicit psalmo. xciij. Deus magnus dñs et rex magnus sup omnes deos. et psalmo. xlvj. Super omnē terrā. Et etiā causa effectiua in hoc libro. put reuelat danieli noticiā huius regni. de quo pōt acapi quod scribitur Sapientie. x. capitulo. Oñdit illi regnum dei et dedit scientiā sanctorū. Est etiā deus causa finalis huius libri inquantū facit nos picipes huius regni. vnde dicit Apocal. v. ca. Fecisti nos deo nostro regnum. et sacerdotēs et regnabimus sup terram. Causa vō instrumentalis effectiua tangitur in verbo pposito cui dicitur. Daniel. Vnde dicitur infra. x. capitulo. Daniel vir desideriorum intellige verba que ego loquor ad te. Intellexit em daniel ea que scribit in hoc libro. vnde infra. xij. ca. dicitur. Tu autē daniel claudē sermones et signa libri. Causa vō formalis hui' libri tangitur cū dicit. Intelligentiā omnium visionū. Circa qd sciendū q duplex est forma libri scz forma tractatus et forma tractanda. Forma tractat' est diuisio hui' libri. qui diuidit' fm decē visiones vt patebit psequendo. due vō bystorie que ponunt' in fine libri. nō sunt de eius integritate. qz nec apud hebreos habentur. Forma tractandi est modus agendi. qui in libro isto est visionū intellectio. qz visio nō est pphetica nisi sit intellecta. et hoc siue sit in somno siue in vigilia. sicut pharao vidit spicas Gen. xlj. et balthasar vidit manum scribentem in pariete Daniel. v. Ille dormiens: iste vigilās neuter tamē fuit pbeta. quia nō intellexit visionē. s' Joseph fuit pbeta. quia intellexit visionē pharaonis. et daniel similiter. qui visionē balthasar intellexit. vnde dicitur Danielis. x. ca. Intelligentiā opus est in visione. s' ad hoc q pphetica dicatur. Sciendū tñ q hec visio dicit' triplex scz sensibilis. imaginaria et intellectualis. Sensibilis visio est. qñ aliquid videt' exterius. et intelligit' significatū ipsius. sicut Daniel vidit scripturā in pariete regis manet' terbel phares. et intellexit Danielis. v. Imaginaria vō visio est qñ in virtute imaginatiua formantur imagines virtute diuina ad aliqd occultū significandū. sicut Daniel vidit quatuor bestias ascendētes de mari significantes quatuor regna. et hoc intellexit Daniel. vij. Visio vō intellectualis est quādo sine aliqbus imaginibus seu figuris menti pphete veritas reuelatur sicut danieli cogitatio nabucho. fuit reuelata Danielis. ij. Tu rex cogitare cepisti in stratu tuo qd esset futurū post hec. Licet em somniū nabucho. fuerit danieli reuelatū visionē imaginaria. quia somniū regis vidit somniū suo. vt infra dicitur. tamen cogitatio regis non potuit sic reuelari sed sola visione intellectuali. item in talibus visionibus p'dictis ali quando apparet aliqua psona tocens. et sic frequēter legitur Gabriel angelus apparuisse ad tocendū danielē. vt infra videbit' psequēdo. Itē visiones ppheticę aliquā sunt in somno. aliquā in vigilia. sicut dictū fuit in principio libri psalmoz diffusius. de ppheticis visionibus. p' quod plura circa visiones huiusmodi als a me dicta. in principio hui' libri ad p'sens omitto. qz posita sunt in principio libri psalmoz. vbi melius habet locū cū sit primus

liber ppheticus fm latinos dō ctores. Et vtroq; modo scz in vigilia et somno facte sunt visiones danieli. vt iā in parte patet ex p'dictis et magis in sequētib' appareret. et ideo merito d' in verbo psumpto. Danieli autē dedit deus intelligentiā omnium visionū. ppter qd in eo fuit impletū qd dñs dicit' Osee. xij. Ego visionē multiplicauit. s' in danielē. Cui dedit intelligentiā ois visionis ppheticę: modo p'dicto: et tandē a deo data ē sibi visio clara diuine essentie in patria. ad quā nos pducatur qui cū patre et sanctospū viuūt et regnat in secula seculorū Amen.

Explicit collatio sup danielē pphetam.

Incipit Daniel pbeta.

Capit. f.

Anno tercio Joacim rē. Liber Danielis diuidit' in tres ptes. in ptem pphenicalem et partē executiua siue principalem. in principio scōi capli in āno scōo. et pte incidentalē in principio. xxx. c. Et erat vir. circa p'mū describitur sapia collata diuinitus rectori hui' libri. s' danieli. vbi sic pcedit. qz p'mo p'mittunt' quedā ad sapiam disponētia scōo describitur collata ei sapia: ibi. Pueris autē bis. Tercio ponunt' quedā ad hoc scōntia: ibi. Fuit autē daniel. Prima ad huc in tres fm q in danielē describitur tria ad sapiam disponētia. Primum ē humilitas status. scōm nobilitas ortus: ibi. Et ait rex apbanē. Tercium sobrietas victus: ibi. Proposuit autē daniel. Circa p'mū notādū q d' Prouer. xj. Ubi humilitas ibi et sapia. id dñs q p'viderat danielē diuina sapia decorari p'misit cū p'us humiliari. qz cū esset de semine regio vt dicef. j. p'misit tñ em captiuari p regē babilonis q venit d' hierlm et spoliavit eam. et hoc est qd dicitur. Anno tercio rē. et p'ysq; ibi. Et ptem vasoz tom' dei. Ex quo p' q iste nabuch. fecit reuerentiā deo celi q colebatur hierlm. qz nō absculit inde oia vasa ministrū. s' aliq reliq' ad cultū dei. Item qz illa q asportauit non applicauit humanis vsibus. sicut fecit balthasar nepos suus. ppter qd fuit punitus a dño. vt dicef. j. v. ca. s' posuit ea in loco sacro fm suā estimationē. in tēplo dei sui. et hoc est qd d' bic. Et asportauit ea in terrā sennaar. i. in babiloniā q primo vocata est sennaar. et postea dicta est babilonia. a turre ibi edificata a filiis noe. vt b' Gen. xj. In tomū dei sui rē. et p'z. Circa istaz partē tria sunt hic dubia. Primo q's fuerit iste nabuch. qz plures legunt' fuisse sic noiati. scōo q's iste ioacim eadez rōne. tercio q're nabuchodonosor venit cōtra eū in plū. Ad p'mū dicendū q iste nabuchodonosor fuit magnus. et d' a magnitudine operū. qz regnum chaldeoz qd ante ipsum erat parvū valde ampliauit et monarchiā fecit sicut Karolus magn' dicef' sic a magnitudine operū: quia p'm' de regibus frācoz adeptus est romanū imperiū. Dicef' autē in aliquibus bystorijs q nabuch. iste primo vocat' est hoc nomine. et hoc ab euentu. qz qñ de nouo fuit natus. fuit in siluā p'iectus et dimissus. s' ex diuina ordinatione venit ca pra siluestris puerū ia ctans. qz scriptū est in psalmo. Custodiens puulos dñs. bubo etiā aduolauit sup arborem iuxta puerū. quē leprosus p nemus transiens vidit et cepit admirari. quilla auis parū apparet de die. ppter quod diligētius attendēs vidit caprā lactantēz puerū sub arbore quem assumēs nutriti fecit. et eū nabucho. ab euentu vocauit: nabuch. em bubo dicitur sit illa lingua chodo capra. nosor leprosus. et p'z q nō fuit ille nabuchodonosor sub quo bystoria Iudith dicitur fuisse: quia ille fuit post istū p magnū tepus. et cōmuni ter dicitur q fuit filius cyri. quia bystoria Iudith fuit post reditū captiuitatis babilonice vt patet ibidem. Ad secundū dicendū q iste ioacim fuit filius iosie regis iuda. qui captiuato fratre eius Joacham per regem egypti. ab eodem regē egypti constitutus est rex